

HELPER URGENT

AMERICAN FAMILY WITH TWO DAUGHTERS (AGES 2&4) IS URGENTLY LOOKING FOR HARD WORKING AND LOVING HELPER

HELPER MUST BE HIGHLY ORGANIZED AND DESIRE TO LOVE AND TAKE CARE OF 2 GIRLS WHILE ALSO MANAGING ALL THE HOUSEHOLD DUTIES.

EXPERIENCE WORKING WITH A WESTERN FAMILY IS PREFERRED. SHOULD HAVE AT LEAST TWO YEARS WORK EXPERIENCE IN HONG KO

**PLEASE CALL
INTERVIEW**

Kapitel 9
Migrantarbetare

Kapitel 9

Migrantarbetare

Aldrig tidigare har det funnits ett så stort antal människor i världen som lever i ett annat land än där de är födda. De flesta har flyttat för att söka arbete och klara sin försörjning. Den största gruppen av världens utvandrare är migrantarbetare.

Antalet migranter i världen har fördubblats på 25 år, även om de fortfarande endast utgör tre procent av hela världens befolkning. Enligt FN:s beräkningar finns för närvarande omkring 115 miljoner migrantarbetare i världen. Totalt vistas 214 miljoner människor i ett annat land än där de föddes.

Många skäl för att flytta

Människor kan ha många motiv för att flytta från sitt hemland. Det kan handla om att man vill bort från något: som krig, inbördeskrig, förföljelse eller fattigdom. Men det kan också

I Hongkong finns ingen offentlig barnomsorg. Istället anställer barnfamiljer hembiträden, de flesta av dessa kommer från Filippinerna, Sri Lanka eller Bangladesh. Foto: Mats Wingborg

handla om att man vill komma till något: ett land dit släktingar redan flyttat, där det finns möjlighet att få arbete, där det finns ett fungerande välfärdssystem och där det råder fred.

Möjligheten att flytta mellan länder har underlättats genom förbättrade transportsystem och globala kommunikationsnät. I många delar av världen finns redan stora exilgrupper som ett resultat av tidigare migration. En libanes som vill lämna sitt hemland vet att det finns grupper av libaneser som lever i länder som USA, Frankrike och Sverige. Han eller hon kan ta kontakt med landsmän utomlands och förhöra sig om villkoren i landet och kanske få hjälp med att ordna boende för den första tiden.

Utbyggnaden av internet och mobiltelefonsystemen har öppnat för en tätare kontakt mellan exilgrupper och de som lever kvar i ursprungsländerna. Allt fler människor lever också i flera parallella kulturer samtidigt. En människa kan ha många olika identiteter och exempelvis uppfatta sig som både svensk och libanes.

Fakta om migration

- 214 miljoner människor bor i ett annat land än där de föddes
- 740 miljoner människor har flyttat inom sitt eget land
- 60 procent flyttar mellan länder som ligger på samma utvecklingsnivå.
- 37 procent flyttar från ett utvecklingsland till industriland.
- Ungefär 7 procent är flyktingar, det är ungefär 16,3 miljoner. Resten flyttar av andra skäl, framför allt arbete.

Källa: UNCHR, 2012.

Frågor:

Beskriv den globala migrationen! Vilka migrantarbetare är mest utsatta?

Migration inom EU

Inom EU-området har samtliga medborgare rätt att röra sig fritt mellan länderna och att söka arbete i andra EU-länder. Men ett land som Sverige godkänner också en viss arbetskraftsinvandring från länder utanför EU.

Ytterligare juridiska grunder är anhörighetsinvandring, invandring på grund av studier och internationella adaptioner. Ibland beviljas uppehålls- och arbetstillstånd för arbete eller studier under en avgränsad tidsperiod.

Fakta om migration inom EU

När EU fick 12 nya länder som medlemmar 2004–2007 införde samtliga EU-länder, förutom Sverige, Storbritannien och Irland, övergångsregler för att begränsa den fria rörligheten för medborgarna i de nya medlemsländerna.

Storbritannien är det land som tagit emot flest från de nya EU-länderna, därefter följer Spanien och Frankrike. De länder som flest valt att lämna är Polen, Rumänien och Tyskland. Rumäner och bulgarer har oftast valt att flytta till Spanien eller Italien.

Det finns studier som har beräknat effekten av invandringen inom EU till Storbritannien. Den visar att invandringen varit gynnsam för den brittiska ekonomin och bidragit positivt till BNP. Även om arbetslösheten steg något i början så ökade BNP totalt med 5,3 procent 2004–2005 vilket till stor del berodde på den ökade invandringen.

Före finanskrisen 2008 hade fler invandrare från de nya medlemsländerna i EU arbete än de som var födda i Storbritannien. Men när finanskrisen slog till valde många att återvända till sina hemländer.

I Sverige har vi framför allt haft invandring från Polen, men också från Estland, Lettland, Litauen och Ungern. Ökningen är inte dramatisk om man jämför med hur många

som kom före EU-inträdet. Det anses bero på att det funnits dåligt med arbetstillfällena och att få talar svenska utanför Sverige, Storbritannien och Irland blir mer lockande på grund av språket.

Källa: EU-kommissionen, 2012, ec.europa.eu

Frågor:

Storbritannien hade en positiv effekt av invandringen före finanskrisen. Kan detta ha ändrats och varför i så fall?

Sverige lockar inte så många invandrare från andra EU-länder. Skulle vi behöva locka fler, varför i så fall?

Hur?

Vilken typ av arbetskraft behöver Sverige?

Samma person kan ha olika skäl

Det är viktigt att skilja på människors motiv för migration och de juridiska grunderna för att en person ska få stanna. En person som beviljas uppehållstillstånd av flykting- eller anhörighetsskäl, kan samtidigt ha andra motiv för att ha flyttat till ett nytt land, exempelvis förhoppningar om en bättre inkomst.

Omvänt kan en arbetskraftsinvandrare samtidigt ha haft andra motiv för att ha lämnat sitt ursprungsland, exempelvis fruktan för förföljelse på grund av politisk verksamhet.

I själva verket har människor oftast flera olika motiv för att flytta till ett annat land. De flesta vill både komma bort från något och har förhoppningar om landet dit de flyttar.

Olika slags migranter

En del migranter lämnar sitt ursprungsland för att permanent slå sig ned i ett nytt land. Andra migranter cirkulerar kontinuerligt mellan olika länder. Det gäller inte minst

många migrantarbetare inom EU som pendlar mellan exempelvis Polen, Sverige, Tyskland och Storbritannien.

Det existerar också stora regionala skillnader när det gäller vilken form av migration som dominerar. I Asien har många migranter tillfälliga arbetskontrakt, efter en avgränsad tidsperiod ska de återvända till sina ursprungsländer. I Afrika och Latinamerika flyttar många människor över gränserna utan särskilda tillstånd och andelen papperslösa är stor.

Traditionella invandrarländer fortsätter att ta emot migranter på permanent basis, däribland USA, Kanada och Australien. Andra länder, framför allt oljeländer i Mellanöstern, tar emot många migrantarbetare på tidsbegränsade kontrakt.

I Europa finns en blandning mellan olika system. Flera länder, som Sverige och Tyskland, tar emot en stor andel flyktinginvandrare. Samtidigt finns en ökande arbetskraftsmigration inom EU.

De flesta EU-medlemmar tillåter också arbetskraftsinvandring från länder utanför EU, särskilt vid behov av kvalificerad arbetskraft. Några länder, som Schweiz, har stora grupper av migranter med tidsbegränsade kontrakt, ofta kallade gästarbetare.

I Sverige utgör människor på flykt den största invandrargruppen. Men Sverige är samtidigt en del av EU, där antalet migrantarbetare är långt fler än flyktingarna.

Även om antalet migrantarbetare i Europa är stort, ingen vet exakt hur många det handlar om, måste man samtidigt komma ihåg att det lever omkring 500 miljoner människor i EU. För arbetslösheten i EU är den tyska arbetsmarknadens utveckling viktigare än strömmen av migranter.

Olika rättigheter för olika slags migranter

Skillnaderna är stora när det gäller migrantarbeters rättsliga ställning: De kan ha permanenta uppehållstillstånd, tillfäl-

liga uppehållstillstånd, vara EU-medborgare som rör sig fritt inom EU eller vara papperslösa.

En annan skillnad gäller migrantarbetares sociala och materiella villkor. Här finns ett enormt spektrum: från högavlönade experter som rekryteras över nationsgränserna till utsatta personer med tillfälliga uppehållstillstånd eller till och med papperslösa.

Migranter som saknar uppehålls- och arbetstillstånd

Arbetande personer som saknar uppehålls- och arbetstillstånd är skyddslösa och blir ofta exploaterade av arbetsgivare. I samhällsdebatten kallas denna grupp för ”papperslösa”. Ett krav från svensk fackföreningsrörelse är att avkriminalisera de papperslösa, det vill säga att de inte gör sig skyldiga till ett brott om de arbetar.

Samtidigt vill de fackliga organisationerna skärpa straffen mot arbetsgivare som använder svart arbetskraft. Enligt fackföreningsrörelsen ska det alltså vara olagligt för en arbetsgivare att anställa en papperslös, medan den papperslöse inte gör något olagligt om han eller hon arbetar. En sådan lagändring skulle göra det lättare för papperslösa att söka stöd från fackliga organisationer eller att driva sina krav i domstol.

Men även med en lagändring som stärker de papperslösas ställning på arbetsmarknaden skulle många ändå vara utsatta. En papperslös person riskerar att bli utvisad från Sverige även om han eller hon vinner en konflikt om löner eller arbetsvillkor gentemot en arbetsgivare. Detta gör att papperslösa ofta är rädda för att ställa krav och driva konflikter mot arbetsgivare.

Källa: *Migrantarbetare – Grundkurs om rörlighet, rättigheter och globalisering*, Anna-Lena Lodenius och Mats Wingborg, Premiss förlag & Palmecentret, 2008.

Säsongsarbetare i det svenska jordbruket, som här utanför Kristianstad, kommer från många olika länder och det är inte ovanligt att de även får lönen utbetald i sina hemländer. Foto: Anna-Lena Lodenius

Fråga:

Vilka olika motiv och olika juridisk status kan migranter ha?

Vilken form av migration är viktigast att försvara?

Samhället stannar utan migrantarbetare

Migrationen pulserar rakt in i hjärtat av USA och EU. Lågt betalda migrantarbetare skurar toaletterna på metropolernas femstjärniga hotell och i EU-personalens privata bostäder. Enorma sektorer av arbetslivet i Europa och Nordamerika domineras av migrantarbetare. Hit hör städning, fastighetsskötsel, hantverk, trädgårdsarbete, jordbruk, kommunikationer, restaurang, hotell och service i hemmen. Samhället skulle stanna utan migrantarbetare. Jordbruket skulle kollapsa, bussar och tunnelbanor skulle stå stilla.

I Spanien finns många migrantarbetare inom lantbruks-

sektorn, vanligen arbetar de med frukt- och grönsaksodling. En väldigt stor grupp kommer från Nordafrika och har tagit sig in i landet illegalt. Men när de väl är på plats finns till och med särskilda arbetsförmedlingar för de papperslösa arbetarna.

Utän dessa arbetare skulle det spanska jordbruket kollapsa. Allt fler arbetsgivare hävdar i dag att de "tvingas" att använda billiga entreprenörer för att klara konkurrensen.

Ekonomiska klyftor driver fram migration

När de ekonomiska klyftorna mellan länder ökar förstärks människors motiv för att lämna det egna landet för att arbeta någon annanstans. En sjuksköterska i Manila erbjuds fyra gånger så hög lön om hon tar ett jobb som hembiträde i Singapore. En lantarbetare från Rumänien som tar sig till Skåne genom att utnyttja den fria rörligheten inom EU kan tjäna fem årslöner på en sommar.

Det är självklart att erbjudanden tas under övervägande. Därför finns ett samband mellan ekonomisk ojämlikhet mellan olika länder och drivkraften att migrera. Billigare och tätare flygförbindelser har dessutom minskat de geografiska gapen mellan länder.

En förutsättning för den globala migrationen är att flyget förvandlats från något exklusivt för särskilt utvalda till ett transportmedel som stora massor av människor använder sig av för att förflytta sig mellan kontinenterna. De flesta fattiga migrantarbetare skulle i och för sig inte ha råd att själva köpa en flygbiljett, men genom att skriva kontrakt med agenter som förmedlar jobb i andra länder får de vanligen också möjlighet att låna pengar till flyget. Det sker genom att lönen för migrantarbetet blir in-tecknad för den första tiden. Ofta måste migrantarbetare arbeta minst ett halvår innan de kan börja tjäna egna pengar.

Frågor:

*Vad skulle hända om alla migrantarbetare försvann?
Hur ska vi se på fenomenet ”papperslösa” och hur stärker
vi deras rättigheter? Vilket stöd behöver de?*

Många har dött på väg till Europa

Europas arbetsmarknad utövar en stor lockelse på många människor som är födda i fattiga länder. De är till och med villiga att riskera sina liv för att ta sig in i det allt mer hårdbevakade Europa. Organisationen United Against Racism uppger att sedan 1993 har omkring 10 000 personer dött när de försökt ta sig in i EU.

De flesta har dött genom drunkning när de transporterats på överfulla och inte tillräckligt sjövärdiga båtar som de i regel betalat stora summor för att få följa med på. Siffran handlar om dokumenterade fall, de allra flesta som dör hamnar aldrig i några register och den verkliga siffran lär ligga betydligt högre.

Nu stärker EU bevakningen av gränserna för att färre ska lyckas ta sig in. Det talas om ett Fort Europa, om murar som byggs för att stänga ute medborgare från länderna utanför. Frågan är om det kommer att minska antalet som försöker ta sig hit. Eller om människor fortsätter att försöka, men tvingas ta ännu större risker och betala ännu högre belopp för den åtråvärda möjligheten att arbeta i Europa.

Olika kategorier av migrantarbetare

Migrantarbetare är en person som lämnar sitt land och flyttar till ett annat med huvudsyfte att hitta en försörjning. Men det finns många olika former av migrantarbetare:

Bofasta migranter. Australien, Kanada, Nya Zeeland och USA tillåter en viss invandring där utlänningar får tillstånd att stanna permanent i landet. Efter några år kan invandrarna ansöka om medborgarskap.

Arbetskraftsinvandrare. Inom EU är arbetsmarknaden öppen. Flera europeiska länder tillåter också en viss arbetskraftsinvandring från länder utanför EU, särskilt när det gäller personer med yrkeskunnande. USA tar emot många arbetskraftsinvandrare från hela världen.

Gästarbetare. Personer med tillfälliga uppehålls- och arbetstillstånd som arbetar utomlands under en avgränsad period. Systemet med gästarbetare är vanligt i Asien, men också i exempelvis Schweiz. Ibland kallas även de som arbetar under en avgränsad tid i Sverige för gästarbetare.

Migranter med tillfälligt uppehållstillstånd. Gästarbetare har tillfälliga uppehållstillstånd, men det finns också andra kategorier av invandrare som har tidsbundna tillstånd, ibland utfärdas en tillfällig asyl. Hela denna grupp kallas migranter med tillfälligt uppehållstillstånd.

Asylsökande som arbetar. Vanligtvis får inte asylsökande något arbetstillstånd, men reglerna varierar mellan olika länder, ibland finns särskilda arbetsuppgifter för asylsökande. Det förekommer också att asylsökande arbetar trots att de saknar arbetstillstånd.

Papperslösa. En person som arbetar utan att ha arbets- och/eller uppehållstillstånd. Vissa papperslösa har passerat en gräns illegalt, som mellan Mexiko och USA. Andra har blivit kvar i ett land efter att tillståndet att stanna gått ut. Ytterligare en grupp har rätt att vistas i ett land, men inte att arbeta. Det kan handla om asylsökande och turister.

Migranter som studerar och arbetar. Många länder ger tillfälliga arbetstillstånd åt studerande från andra länder. En del av dessa studenter kombinerar sina studier med arbete.

Offer för människohandel. Den värsta formen av migrantarbete är människor som mot sin vilja förflyttas till ett annat land eller som lurats iväg på felaktiga premisser. Mellan

600 000 och 800 000 människor i världen är offer för människohandel. En del av dessa tvingas till sexslaveri.

Inre migrantarbetare. I stora länder finns ofta en omfattande inre migration, från landsbygden till expansiva industristäder. Ofta är de inre migrantarbetarna utsatta. I exempelvis Kina finns omkring 200 miljoner inre migrantarbetare med sämre lagliga rättigheter än andra medborgare, de blir utestängda från både sjukvård och skolor och hänvisade till de provinser där de växt upp och fortfarande är skrivna.

Beroende på hur man definierar migrantarbetare kan fler grupper komma att tillhöra kategorin. Det handlar bland annat om personer som hamnar i gränslandet mellan olika definitioner, exempelvis de som lämnar ett annat land både för att slippa förföljelse och för att kunna få en bättre inkomst. Statusen hos migrantarbetare kan också växla över tiden. En och samma person kan under olika perioder ha varit såväl arbetskraftsinvandrare, gästarbetare som papperslös.

Frågor:

Hur ser migrationen ut till Europa?

Skiljer sig migrationen till Sverige från migrationen till övriga Europa? Vad får det i så fall för konsekvenser för politiken och samhällsutvecklingen?

Migrantarbetare – en facklig utmaning

Migrantarbetarnas villkor har blivit en av vår tids stora fackliga frågor. Även om det finns stora skillnader är det lätt att peka på det systematiska i exploateringen, migrantarbetare hamnar oftast lägre på statusstegen och erbjuds villkor som ligger under de normala.

Initiativ för att stärka migrantarbetares rättigheter förekommer på alla nivåer inom den internationella fack-

föreningsrörelsen. Globalt har Internationella Fackliga Samorganisationen (IFS) lyft upp frågan. IFS hävdar bland annat att migrantarbetare måste få ett starkare lagligt skydd.

I Europa har Europafacket (EFS) tillsatt arbetsgrupper som ska utarbeta konkreta förslag till vad de fackliga organisationerna ska göra för att stärka migrantarbetarnas ställning. I flera länder sker fackliga initiativ. I Spanien har den fackliga rörelsen startat särskilda informationscenter dit migranter kan vända sig för att få stöd.

Men det finns också kritiska röster inom de fackliga organisationerna som menar att facket skulle kunna göra mer för att förbättra villkoren för migrantarbetare. Ambitionsnivån inom de fackliga organisationerna varierar också mellan olika länder.

Frågan om migrantarbeters villkor är stundtals svårhanterlig för de fackliga organisationerna. Ett skäl är att det ofta finns språkliga barriärer. Många migrantarbetare behärskar inte de språk som talas i de länder där de arbetar, och för de fackliga organisationerna kan det vara dyrt och omständligt att vara beroende av tolkar.

Ibland bor dessutom migrantarbetarna i avgränsade enkla-
ver vilket begränsar kontaktnätet med övriga samhället. Ett annat problem är att migrantarbetare ofta cirkulerar mellan flera olika länder. Motivet att ansluta sig till en nationell facklig organisation blir då begränsat.

Det kan vara svårt för facket att argumentera för att de som inte är medlemmar ska ha stöd och hjälp som tar stora resurser, samtidigt som man förlorar medlemmar och inkomster. Det förekommer även att regeringar och departement försöker skjuta över ansvaret till facket att förhandla om dåliga arbetsvillkor även där det inte finns några fackliga organisationer på arbetsplatsen. Det har bland annat hänt när utländska bärplockare som kommit till de svenska skogarna.

Många migrantarbetare är rädda för att ta kontakt med facket. Ibland vågar de inte ta konflikter med arbetsgivaren i rädsla för att bli tillbakaskickade till hemlandet. En del kan också ha

en negativ bild av statskontrollerade eller ”gula”, det vill säga arbetsgivarstyrda, fackföreningar från hemlandet. I Sverige har exempelvis migrantarbetare från Pakistan berättat att de trodde att det svenska facket var sammankopplat med polisen.

Facket och de papperslösa

Särskilt svårt för de fackliga organisationerna är att stödja papperslösa, det vill säga migrantarbetare som saknar uppehålls- och arbetstillstånd. De papperslösa blir mer exploaterade än några andra grupper av migrantarbetare. Men de är ofta extremt rädda för att söka hjälp från vad man uppfattar som det etablerade samhället, dit de uppfattar att de fackliga organisationerna hör.

Även i de fall då det finns belägg för att papperslösa blivit lurade och exploaterade av en arbetsgivare finns risker med att fackliga organisationer går in med stöd. Blir detaljerna kring missförhållanden kända kan det sluta med att myndigheterna skickar tillbaka migrantarbetaren till hemlandet, medan arbetsgivaren slipper undan därför att domstolarna anser det svårt att bevisa vad som hänt. Det förekommer även att arbetsgivaren ser till att anmäla papperslösa till myndigheterna om de börjar klaga över arbetsvillkor och löner. Detta händer ofta även i Sverige.

Frågor:

Hur ska facket arbeta för att stärka migrantarbetares rättigheter och position i samhället?

Vad kan fackliga organisationer göra för att förhindra att papperslösa arbetare exploateras? Vilka politiska krav bör facket ställa?

Krisen gör EU-medborgare till migranter

När arbetslösheten ökar i Europa tvingas även EU-medborgare att söka jobb utanför det egna landets gränser. I Spanien är mer än varannan person i åldern 15–24 år arbetslös. Det har gjort att allt fler unga flyttar utomlands. Åren 2010–2012 fördubblades antalet personer från Spanien, Grekland, Italien, Portugal och Irland som sökte så kallad uppehållsrätt, det vill säga att de ville bosätta sig och arbeta i Sverige.

För att få jobb i Europa krävs ofta utbildning. De som är utbildade läkare, sjuksköterskor eller IT-konsulter kan få arbete i Storbritannien, Schweiz eller Österrike, medan ingenjörer och de som har erfarenhet av arbete inom läkemedelsbranschen kan söka sig till Tyskland.

2011 översteg antalet utvandrare för första gången antalet invandrare i Spanien.

Källa: SvD 2012-08-27 och 2013-01-23.

Även svenskar migrerar

Svenskar väljer också att flytta till andra länder för bättre möjligheter och arbetsvillkor. Och svenskar som migrerar gör precis som andra länders befolkning, de stannar oftast i grannländerna.

Cirka 80 procent av den svenska utvandringen går till andra länder i EU eller OECD. Det är i synnerhet ungdomar som åker utomlands för att jobba. EU:s statistikbyrå Eurostat uppskattar att det finns ungefär 250 000 svenskar, om man med det menar personer som är födda i Sverige, som är bosatta i något annat EU-land.

Många svenskar arbetar inom vården i Danmark och i Norge. Den svenska ungdomsarbetslösheten slår nya rekord och det är lättare att få arbete om man söker sig utanför grän-

serna. Dessutom är lönerna högre. Både Norge och Danmark efterfrågar svensk vårdpersonal.

Men allt fler svenskar bosätter sig också i länder utanför Europa. Uppgifterna på hur många det rör sig om totalt varierar, men troligen rör det sig om ungefär 300 000 svenskar som för närvarande vistas varaktigt i ett land utanför Europa.

Tidigare valde en del pensionärer att bosätta sig i Spanien. Ett ganska nytt fenomen är att äldre väljer att tillbringa ålderdomen i Sydostasien, framför allt i Thailand, ett land som många stiftat bekantskap med på semestern. 400 000 svenskar reser varje år till Thailand.

De största kolonierna av svenskar hittar man i nu nämnd ordning i USA, Norge och Finland. Därefter följer Danmark, Storbritannien, Spanien och Tyskland som har ungefär lika många svenskar vardera.

Svenskar som flyttat ut återvänder ofta. Den största gruppen invandrare i Sverige är tidigare utflyttade svenskar.

Fler kvinnor migrerar i världen

Tidigare bestod de kvinnliga migranterna till stor del av hustrur till män som utvandrade. Men från många länder utvandrar i dag fler kvinnor än män. Från exempelvis Filippinerna utgör kvinnorna 60 procent av alla utvandrare.

Många filippinska kvinnor flyttar till Hongkong, Singapore, Sydkorea, Japan, Saudiarabien och Kuwait för att arbeta som hembiträden. Andra sektorer av arbetslivet dit många filippinska migrantarbetare söker sig är sjukvård, hemtjänst, restauranger och hotell.

Ytterligare en växande grupp kvinnor, från Filippinerna och andra asiatiska länder, flyttar till USA för att arbeta på sjukhus och äldreboenden. I ett land som Storbritannien finns många migrantarbetare som är anställda inom den offentliga sektorn. Många är kvinnor, oftast från forna brittiska kolonier.

Ökningen av kvinnliga migrantarbetare bryter upp ett traditionellt familjemönster. För några decennier sedan var det ett dominerande mönster att migrantarbetarna bestod av män som under perioder för iväg till andra länder och arbetade, medan kvinnorna och barnen antingen stannade hemma eller följde med. Även om det inte uttalades byggde systemet på att kvinnorna tog ansvaret för barn och hem.

Många av de migrerande kvinnorna har familj och barn som bli kvar på Filippinerna. Undersökningar visar emellertid att ökningen av filippinska kvinnor som migrerar inte har medfört att männen i Filippinerna tar större ansvar för barnen. Istället har den så kallade utvidgade familjen fått ersätta kvinnorna, vilket i realiteten betyder att en mormor, farmor eller faster tar hand om barnen medan mödrarna arbetar som hembiträden i Hongkong eller Kuwait och istället tar hand om andras barn.

Frågor:

Hur förändras migrationen i Europa och världen?

Vad får detta för konsekvenser för samhällsutvecklingen?

Pengarna som skickas tillbaka till hemlandet

Migrantarbetare hoppas att flytten till ett nytt land ska förbättra deras inkomster och göra livet mer drägligt. Men många migrantarbetare tar inte i första hand arbetet utomlands för att förbättra sin personliga standard, utan för att stödja familj och släkt.

Migranter skickar årligen motsvarande 2 000 miljarder kronor till sina familjer i hemländerna. Det är ett belopp som vida överstiger det samlade globala biståndet. Utan dessa pengar skulle många fattiga familjer inte kunna överleva. En fördel med dessa ekonomiska överföringar är också att de går

direkt till fattiga familjer, utan att det finns en massa organisationer och institutioner som fungerar som mellanhänder.

Undersökningar visar att remitteringarna, det vill säga de pengar som migrantarbetare skickar tillbaka, är regressiva. Det vill säga att ju mindre en arbetare tjänar, desto större andel av lönen skickar han eller hon tillbaka till hemlandet. I genomsnitt skickar migrantarbetare tillbaka omkring en femtedel av den intjänade summan.

Det betyder inte att det alltid är lätt för migrantarbetarna att skicka hem pengar. Bankernas byråkrati ställer ofta till problem. Bankerna gör också stora vinster på överföringarna. Ungefär 5–10 procent av de pengar som skickas används för att betala olika avgifter. I Filippinerna hävdar landets ledande bankchefer att de ”filippinska kvinnorna blivit landets viktigaste exportvara”.

Enligt internationella uppskattningar är omkring 10 procent av världens befolkning beroende av att pengar skickas till dem från utlandet. De mesta av de pengar som tas emot används omedelbart för baskonsumtion, men mellan 10–15 procent sparas.

Pengarna från migrantarbetarna har en stor betydelse i den lokala ekonomin. Genom att en del används till upprustning och förbättrad bostadsstandard motverkar överföringarna en snabb urbanisering. Genom att släktingar och familjemedlemmar som arbetar utomlands skickar hem pengar ser människor andra överlevnadsalternativ än att tvingas flytta till städerna för att söka jobb.

Kina och Indien är de två stater i världen som tar emot mest pengar från migrantarbetare. Men för flera andra länder utgör de pengar som kommer från migrantarbetare en större andel av landets ekonomi, det gäller exempelvis för Filippinerna.

Även flera fattiga stater i Europa är beroende av att pengar skickas tillbaka av migrantarbetare. Varje år tar Moldavien emot en miljard dollar, vilket motsvarar 31 procent av landets BNP.

Frågor:

Vilken betydelse har de pengar som migrantarbetare skickar tillbaka till sina hemländer för att minska fattigdomen?

Hur bör migrationen värderas i ljuset av de stora pengar som migrantarbetare skickar hem? Skulle en ökad migration minska fattigdomen? Eller finns andra baksidor?

Källor: Delar av texterna i hela detta kapitel är hämtade från boken *Migrantarbetare – Grundkurs om rörlighet, rättigheter och globalisering*, Premiss förlag och Palmecentret, 2008 (Lodenus/Wingborg). De statistiska uppgifterna är emellertid uppdaterade, källor är ILO och Världsbanken 2012.

Läs mer:

Hemsidor

Migrationsverket: www.migrationsverket.se

Global utmaning: www.globalutmaning.se

FN:s organ för flyktingfrågor: www.unhcr.se

Regeringens hemsida: www.regeringen.se, arbetsmarknadsdepartementet

FN:s kommission om migration GCIM: www.gcim.org (slutrapporten kom 2005)

Böcker och rapporter

Tema Migrantarbete, LO-TCO Biståndsnämnd, 2011.

Lodenus, Anna-Lena & Wingborg, Mats: *Migrantarbetare – grundkurs om rörlighet, rättigheter och globalisering*, Premiss, 2008.

International Migration and Development, UN, 2005.

Mattsson, Kristina: *De papperslösa och de aningslösa*, Leopard, 2008.